

Bekladding in Engelen van huizen van voorstanders van de komst van een AZC.

FOTO HEITINK/ANP

Verwarde vlaggen

door HENRI BEUNDERS

Mene mene tekellufarsin. Dat schreef een onzichtbare hand op de muur tijdens een feest van de Babylonische koning Belzabar. Het betekent: 'geteld, geteld, gewogen en verdeeld,' aldus het Bijbelboek Daniël. Hij legt het zo uit: 'God heeft u gewogen en te licht bevonden, uw rijk is verdeeld en aan de vijanden gegeven.' Is het nu anders? In Nederland lijkt een visuele burgeroorlog te woeden. Vlaggen, graffiti en kreten overall. Die zijn ergens voor of juist helemaal tegen.

We zien wat we willen zien. En dat kan veranderen: 'Ik zie het nu anders.'

Dat geldt ook voor de vlaggen zelf. Zoals bij het Zero Flags Project tijdens de Pride op het Amsterdamse Museumplein. Daar hingen de vlaggen van alle landen waar homoseksualiteit verboden is. Behalve die van Palestina. Onterecht vonden activisten, en knootten die ook aan een paal. Met een bordje erbij: 'Queers for Palestine is even logisch als Chickens for KFC.'

Zoals de vlag van Greenpeace voortdurend verandert – nu is het een regenboog over de aarde met een duif erin – zo verandert ook de Pride-vlag met het aantal letters dat meegeteld wordt. En met de dagkoers van de definitie 'intersectioneel'.

Maar soms is een woord érg duidelijk, een oorlogsverklaring zelfs. Zoals in Engelen, waar ruzie is over een asielzoekerscentrum, een AZC. En dat rijmt op 'nee'. Voorstanders hingen een poster op van Vluchtelingenwerk: 'Samen Leven.' Het beeld: twee handen omvatten iets roods dat op een hart lijkt. De woorden die op de huizen met zo'n poster zijn gezet: 'kankerhoer' of 'teef'. Sterker: 'stinkteef'! Dan moet je

toch aan de oorlog denken. En aan het nazi-bord in 1933 voor een joodse winkel: 'Deutsche! Wehrt euch! Kauft nicht bei Juden'. Wat volgde, is bekend, ook de collaboratie alhier. Wie kent niet de foto's van de 'foute vrouwen' na de bevrijding op 5 mei 1945? 'Moffenhoer..'

De vlaggenparades blijven nu nog een stukje uit elkaar. Op het Museumplein staan *the flags of shame* net zo strak in het gelid als de omgekeerde Nederlandse vlaggen – blauw-wit-rood – langs de A2 en elders waar veel vee buiten loopt, en nog meer vee binnen staat. Daar is nu minder protest tegen dan in 2022. Toen riepen sommige 'antiboeren' om de inzet van het leger om de strobalen van de weg te duwen en die vlaggen te strijken. Want: 'belediging van ons nationale symbool'.

Waarom is er nu minder protest? Door de verwarring over welk gevlag en gekalk wel en niet oké is? Op 4 mei zagen we de vorige *mene tekell*, op het Nationaal Monument op de Dam. 'Genocide' stond er, met rode verf aangebracht. Op 1 augustus stond er iets over *human traffic*.

Ook inzake 'de vlag' zagen we omslagen in perceptie. Tijdens de Vietnamoorlog verbrandden kunstenaars de Amerikaanse vlag. Daarna kwam de graffiti-explosie uit de getto's. *Graffio* is Italiaans voor kras. 'De naam is het geloof van graffiti,' schreef Norman Mailer in 1974 over de 'jungle van ego-klimplanten' op de muren en metrostellen. Een spuit, Super Kool, stond soms een hele dag op een viaduct, 'watching my name go by'.

Graffiti werd later, in 1987, door de cheffin Kunst van NRC *Handelsblad* uitgeroepen tot kunst. Zij sprak met een *graffiti artist* in Amsterdam, die op alle muren, pilaren en viaducten zijn kunstwerk

spoort, met zijn *tag*, handtekening, eronder. Overal, behalve op de eigen voordeur. Hij woonde nog thuis bij zijn moeder en moeder vond dat niet goed.

In de jaren negentig begon de anonieme kunstenaar Banksy met zijn street art en hij werd er wereldberoemd mee. Hij ging het daarom ook stencilen. Dat plakte makkelijk. Het stencil *Girl with Balloon* werd geveild: 1,2 miljoen pond. Edoch, Banksy bakte de koper een poets. Bij de afslag zag men het stencil door de ingebouwde versnipperaars zakken. Het kwam er in repen onderuit. De koper verkocht het restant daarna als nieuw kunstwerk, onder de nieuwe titel *Love is in the Bin* voor achttien miljoen pond. Een kunststukje.

Zo'n gedaanteverwisseling onderging de Nederlandse vlag ook. De vlag van het extreemrechtse Forum voor Democratie is de zogeheten Prinsenvlag die ooit tijdens de opstand tegen Spanje ontstond: oranje-blanje-bleu. Maar die werd later ook de vlag van de partij van de moffenhoeren, de NSB. Dus veel woede. Bol.com haalde de vlag uit het assortiment.

Het hangt er dus maar vanaf hoe de vlag van het nationale gevoel erbij hangt. Wie na de val van de Muur en de belofte van *One World* de driekleur ophing, was een nare nationalist. Tekenend was het kunstwerk dat in 1994 in de Statenpassage van de Tweede Kamer werd opgehangen. Het was veertien meter hoog en elf meter breed en hing aan staalkabels aan het plafond, het zweefde. De titel: *Nederland, land aan de zee*. Het bestond uit een torentjesschelp, een zwarte boei en een opgerolde vlag. Er hing een oranje sjerp uit, met door koningin Beatrix uitgekozen teksten, over God en gelijkwaardigheid. De website van de Tweede Kamer gaf deze kijktip: 'De elkaar in balans houdende lijnen en vor-

Flags of Shame. FOTO ZERO FLAGS PROJECT

Boerenprotest.

FOTO FLICKR

Nederland, land aan zee. FOTO RVD

men kunnen worden geïnterpreteerd als een verbeelding van staatkundige en bestuurlijke verhoudingen, met de tegengestelde krachten en belangen die daarin een rol spelen.'

Hier moet lang over zijn nagedacht. Graffiti spuiten op een muur kost minder tijd, het woord 'kankerhoer' kalken nog minder. In New York werden de inwoners het zat: 'Uit elke metrotunnel komt de viezigheid als uit een kippenkont.' De toenmalige burgemeester John Lindsay vaardigde een verbod uit. De daders moesten het kunstwerk zelf schoonmaken.

Is een graffiti- en vlagverbod ook hier een oplossing? Of moeten we maar zeggen dat alles vergankelijk is, en dus weer uit het zicht zal verdwijnen? We weten het niet. *Nederland, land aan de zee* ligt inmiddels in de opslag. Wel weten we dat in de strijd tegen oorlog en onrecht het onzichtbare het langste blijft, zoals muziek: *We shall overcome*. Bob Dylan schreef in 1962 in tien minuten een lied dat minder zeker is over de vraag hoe de vlag er morgen bij zal hangen: *Yes, and how many deaths will it take 'till he knows That too many people have died? The answer, my friend, is blowin' in the wind The answer is blowin' in the wind.*